

Sopraano Jenni Lähtilä on SWS:n stipendiaatti 2009

Haastattelija: Pasi P. Pihlaja

Hei, Jenni! Sinut on valittu SWS:n vuoden 2009 stipendiaatiksi, onneksi olkoon! Ensin tämä jo pakolliseksi tullut klassinen kysymys, miltäs nyt tuntuu?

Tuntuu todella hienolta; tieni laulajaksi on ollut pitkä ja monipolvinen, ja tällainen tunnustus on osoitus siitä, että olen ollut matkalla oikeaan suuntaan.

Kertoisitko nyt aluksi hieman itsestäsi.

Olen 31-vuotias sopraano, perheeseeni kuuluu mieheni lisäksi kohta yhdeksän vuotta täyttävä sellistipoika Johannes sekä beagle Lissu. Olen alun perin kotoisin Myrskylästä Itä-Uudeltamaalta, mutta asunut jo toistakymmentä vuotta Helsingissä, ja vietän suurimman osan vapaa-ajastani mieheni sukutilalla Kuhmoisissa Pohjois-Hämeessä. Kotioloissa minuun viitataan muun muassa nimityksillä ”melodramaattinen sopraano” tai ”kaaoksen jumalatar”, vaikka pohjimmiltani olen ihan joviaali tyyppi, luulisin.

Olet opiskellut musiikin lisäksi muuta, oliko mielessäsi ehkä hankkia myös jokin ”porvarillinen” ammatti?

Muusikon ammatti ei ollut minulle mitenkään itsestään selvä ratkaisu, vaikka olen puuhastellut musiikin kanssa lähes koko ikäni. Joskus lapsena ajattelin ruveta papiksi – hylättyäni yhdistetyn prinsessa-balettitanssijan uravaihtoehdon. Aloitin pianonsoiton kuusivuotiaana ja kanttorinsijaisuuksien tekemisen 15-vuotiaana, olen koulu- ja opiskeluaikoinani toiminut myös tanssimusiikkona ja laulanut vuosikaudet erilaisissa kuoroissa ja kokoonpanoissa. Silti en varmaan lukiosta päästyäni pitänyt musiikkihommia riittävän ”oikeana” työnä. Ehdin opiskella kolmisen vuotta Helsingin yliopistossa suomen kieltä ja kielitiedettä, mistä ponnisteluista sain kandidaatin paperit. Kieli, sen käyttö ja kielen erilaiset ilmiöt ovat aina olleet minusta todella kiinnostavia, ja tekstin ja musiikin yhdistäminen on aina ollut minulle ensiarvoisen tärkeää, minkä vuoksi on varsin onnekas sattuma, että äänityypini sopii Wagnerin laulamiseen: Wagner kun on tekstimusiikkia ehkä enemmän kuin mikään muu oopperan laji.

Missä vaiheessa päätit ryhtyä laulajaksi, sinullahan on takana myös kirkkomusiikon tutkinto?

Hain kirkkomusiikkia opiskelemaan lähinnä koettaakseni kepillä jäätä, ja yllätyksekseni pääsin sisään. Siinä vaiheessa tarkoitukseni oli lähinnä jatkaa hyväksi havaittua musiikkiharrastusta yliopisto-opintojen sivussa, mutta sille tieleni sitten kuitenkin jäin. Olen aina laulanut paljon ja mielelläni, laulaminen on ollut minulle hyvin tärkeää, ja kirkkomusiikkiosastollakin se oli pääaine-

Kuva: Timo Lähtilä

ni – tietysti sekin, että olin laiska soittamaan urkua, saattoi vaikuttaa asiaan... Tuolloin olin tosin kiinnostunut enemmän liedistä ja kirkkoteoksista kuin oopperasta. Varsinaiseksi ammatikseni en laulua uskaltanut vakavissani ajatella ennen kuin viimeisenä opiskeluvuonnani kirkkomusiikin osastolla, jolloin ääneni vasta alkoi ”löytyä” opettajani **Outi Kähkösen** kärsivällisen ja määrätietoisen (sekä yhä jatkuvan) työn ansiosta. Olin silloin 28-vuotias, ja instrumenttini ei ollut aikaisemmin ollut kovin helposti hallittava, mikä on ymmärtääkseni tyypillistä vähänkään keskimääräistä raskaammille äänimateriaaleille. Ensimmäinen aaria, jonka kanssa sain kokemuksen siitä, miten ääneni voisi oikeasti soida ja toimia, oli Elisabethin rukous Wagnerin oopperasta Tannhäuser. Outi ehdotti tätä aariaa pitkän pohdinnan jälkeen, ja silloinkin melko varovaiseen sävyyn; Wagnerin musiikilla on laulun-

opettajan ja -opiskelijoiden keskuudessa vähän sellainen ”vaarallisuuden” stigma, että sitä ei pitäisi kenenkään nuoren opiskelijan edes yrittää. Siinä minulta kuitenkin avautui jokin äänellinen lukko, ja samalla aarialla tulin myös valituksi oopperakoulutukseen myöhemmin samana keväänä.

Olet äänityypiltäsi ns. jugendlich sopraano, kertoisitko lisää tästä äänityypistä ja sen mahdollisuuksista oopperamusiikissa?

Jugendlich-dramaattinen sopraano määritellään **Kloiberin** käsikirjassa pohjimmiltaan lyyriseksi, mutta suurivolyymiseksi ääneksi, jolla on mahdollisuudet myös suuriin dramaattisiin nousuihin. Italialaisessa oopperakirjallisuudessa vastaavaa fakkia kutsutaan spintoksi. Monesti tällaiset ”nuor-draamalliset” äänet kehittyvät iän ja kilometrien myötä raskaampaan suuntaan, mutta kehityksen nopeutta ja saavutettavaa lopputulos-

ta on kuitenkin todella vaikea – ellei mahtoon – ennustaa. Oopperakirjallisuudessa tämän äänityypin sopraanolle on tarjolla paljon suuria ja hienoja rooleja. Siinä, missä kevyet sopraanot laulavat hauskoja ja nokkelia rooleja ja dramaattiset sopraanot esittävät usein aika toiminnallisia ja heroisia naistyyppettä, jugendlich-dramaattisen sopraanon osaksi jäävät usein kärsivät sankarittaret, joille yleensä käy lopulta todella huonosti – noin kärjistetysti sanottuna. Kuitenkin juuri tälle äänityypille on kirjoitettu runsain mitoin erittäin hienoa musiikkia, mikä suurin piirtein korvaa sen, että hahmot yleensä eivät elä esiripun laskeutumiseen asti.

Löytyykö Wagnerin oopperoista paljon rooleja äänityypillesi?

Kyllä vain. Esimerkiksi Elsa, Elisabeth ja Eva voisivat olla minulle varsin sopivaa laulettavaa melko piankin, ja aika näyttää laajeneeko ääni jossain vaiheessa myös todellisia dramaattisia rooleja vaativiin mitoihin. Isoldea olisi tietysti hienoa päästä joskus laulamaan, mutta tämä tapahtuu vasta joskus aikojen päästä, jos on tapahtuakseen.

Olet kunnostautunut niin koti- kuin ulkomaisissakin laulukilpailuissa. Onko tähtäimessäsi mahdollisia osallistumisia kilpailuihin tulevaisuudessa?

Luulen, että kotimaiset kilpailut on nyt osaltani nähty. Joihinkin kansainvälisiin kilpailuihin saatan vielä hyvinkin mennä – tämän kesän Mirjam Helin -kilpailuihin olen ikäväkseni ihan parin kuukauden marginaalilla liian vanha, mutta muita kilpailuja on ulkomailla vaikka kuinka paljon. Kilpailuissa menestymiseen tai menestymättömyyteen ei kuitenkaan pidä liikaa tuijottaa; loppujen lopuksi laulajan ura riippuu siitä, miten hyvin tekee työnsä. Kilpailuvoitot voivat auttaa alkuun, mutteivät kannapidemmän päälle.

Mitä odotat ensi kesän stipendiaattimat-kasta Bayreuthiin?

Odotan kovasti pääseväni kokemaan Festivalien ainutlaatuisen tunnelman, sekä tie-

tysti näkemään ja kuulemaan Wagnerin kokonaistaideteokset niihin varta vasten suunnitellussa ympäristössä. Itse Festspielhaus on varmasti enemmän kuin näkemisen arvoisen! Lisäksi on todella kiinnostavaa päästä tapaamaan sekä Festivaaleilla esiintyviä taiteilijoita että muiden maiden Wagner-seurojen stipendiaatteja. Tämä on tällainen ”kerran elämässä”-tilaisuus, josta pitää ottaa kaikki irti!

Ensi kesän stipendiaattiohjelmassahan on Wagnerin Ring. Mikä mielestäsi on paras ooppera Ringissä?

Aivan mahtoton kysymys vastata! Jokaisessa osassa on omat huippuhetkensä, ja jokainen neljästä oopperasta on niin erottamaton osa kokonaisuutta, ettei niitä voi laittaa paremmuusjärjestykseen. Ring on massiivinen kokonaisuus, enkä voi kehua tuntevani sitä vielä ollenkaan läpikotaisin. Nyt täytyy tietysti tehdä kotiläksyt kunnolla ja paneutua koko tetralogiaan vielä entistä tarkemmin, jotta pystyn sitten paikan päällä nauttimaan joka sekunnista.

Kuka mielestäsi on paras oopperalaulaja kautta aikojen?

Arvostan monia eri laulajia, monista eriyistä, mutta en haluaisi lähteä nimien tippeluun: lista jää aina jotenkin vajaaksi, kun kaikkia suosikkejaan ei voi mitenkään mainita, tai edes muistaa yhdeltä istumalta – joku, joka ansaitsisi tulla mainituksi jää aina uupumaan – puhumattakaan siitä, että pystyisin nostamaan yhtä laulajaa ylitse muiden!

Ja heti perään, mikä on mielestäsi paras ooppera kautta aikojen, ja miksi?

Lempioopperani vaihtelee kausittain ja mielialan mukaan! Yleensä myös kiinnostun ja viehätyn aina kulloinkin työn alla olevasta teoksesta – mitä paremmin jonkin oopperan tuntee, sitä enemmän siitä löytää mielenkiintoisia asioita. Jopa ensivilkailulta tyhjäänpäiväiseltäkin vaikuttavasta oopperasta voi sitä työstäessä paljastua vaikka mitä ilahduttavia juttuja. Totta kai minusta kui-

Kuva: Timo Lättiä

tenkin ovat kiinnostavimpia sellaiset oopperat, joissa on omalle äänityypilleni sopivaa, hyvää laulettavaa.

Loppukaneetiksi voitkin kertoa kaiken itsestäsi, mitä minä unohdin sinulta kysyä.

Olen tällä hetkellä hakeutumassa Sibelius-Akatemian DocMus-yksikköön taiteilijakoulutuksen jatko-opiskelijaksi. Siellä tarkoitukseni on tutkia Wagnerin oopperoiden naishahmoja esittäjän, eli laulajan näkökulmasta. Wagneriahan on tutkittu valtavasti paljon, enkä missään nimessä halua ryhtyä ”musiikkitieteilijäksi musiikkitieteilijän paikalle”, mutta laulajan näkökulma on ymmärtääkseni vielä aika vähän kartoitettu alue. Kaikenlainen lisäopiskelu, tutkiminen ja itse tekeminen ovat hyödyllisiä melkein missä tahansa asiassa, mutta erityisen tarpeellisia ne ovat osana kypsyämisprosessia silloin, kun haluaa erikoistua ja syventyä tällaiseen erikoisalaan, josta toivoo jossain vaiheessa ihan päätyötä. Laulajahan ei voi koskaan ajatella olevansa valmis!

Kiitos sinulle ja ruusuista tulevaisuutta valitsemallesi uralle!

Hae Wagner-seuran stipendiä!

Haettavaksi julistetaan Suomen Wagner-seura r.y.:n Bayreuth-stipendi vuodelle 2010. Stipendin tarkoituksena on kannustaa lahjakkaita uransa alussa olevia suomalaisia laulajia, muusikoita ja näyttämötyöntekijöitä paneutumaan ja suuntautumaan Richard Wagnerin teosten esittämiseen.

Stipendi sisältää matkan Bayreuthin Wagner-juhliin, majoituksen, Richard Wagner -stipendisäätiön järjestämää ohjelmaa sekä vuonna 2010 liput oopperajuhlien Ringin (neljän oopperan) esityksiin. Stipendimatkasta tapahtuu vuoden 2010 elokuussa myöhemmin tarkentuvana ajankohtana.

Stipendiä haetaan vapaamuotoisella hakemuksella. Hakemukseen pyydetään sisäl-

lyttämään lyhyt selostus hakijan tähänastisista opinnoista ja musiikkiurasta, mielellään myös jokin ääninäyte. Hakemus osoitetaan Suomen Wagner-seura r.y.:n hallitukselle ja postitetaan viimeistään 30.9.2009 osoitteella Suomen Wagner-seura r.y., Puolalanpuisto 4 a B 4, 20100 Turku. Kuoreen pyydetään merkitsemään tunnus ”Stipendi”. Hakemus voidaan tehdä myös sähköpostilla: peter.haggblom@suomenwagner-seura.org. Stipendin anomisen edellytyksenä on korkeintaan 35 vuoden ikä sen ajankohtaan mennessä.

Harkintansa mukaan Suomen Wagner-seura r.y.:n hallitus voi pyytää stipendin hakijoita esiintymään seuran järjestämissä ti-

laisuuksissa. Päätös stipendin myöntämisestä tehdään viimeistään tammikuussa vuonna 2010.

Suomen Wagner-seura varaa itselleen mahdollisuuden myöntää stipendin myös sellaiselle henkilölle, joka ei ole sitä hakenut.

Stipendiaatin valintatoimikuntaan kuuluvat käyrätorvensoittaja **Pasi P. Pihlaja** (pj.), bassobaritoni **Juha Uusitalo**, sopraano **Päivi Nisula**, kapellimestari **Hannu Lintu** ja säveltäjä **Jyrki Linjama**.

Turussa 5.4.2009
SUOMEN WAGNER-SEURA R.Y.
Hallitus